

МІЖНАРОДНІ РОБІТНИЧИЙ РУХ І НОВА ОПОЗИЦІЯ.

Під ультра лівиною — дрібно-мещанській меншовизмі.

Ліви угруповання, що ще по-являються в тій чи іншій комуністичній партії — це не випадкове явище. Вже ті факти, що ці угруповання, чи вони в Радянському Союзі, чи в Німеччині, чи в Італії, виявляють однакову ліквідаційську фізіономію, є доказом того, що в них спільна коріння. У всіх країнах, однаковість: цюза ніби радикальному фразеологію криється один дрібномещанський меншовизм, що об'єктивно виявляє себе ніщо інше, як тільки вплив нової офензиві світового імперіялізму проти Радянського Союзу в рядях міжнародного робітничого руху. Цей вплив лише своїм ейдиди й на комуністичних партіях.

Це не нове явище. Країн у комуністичних партій в капіталістичних країнах, зроджується за рік безперервно тоді, як тільки починалася офіційна капіталістичного суспільства проти міжнародного революційного руху пролетаріату та його носіїв, комуністичних партій та Комінтерну. Це найкраще можна бачити на комуністичних партіях в капіталістичних країнах. У Німеччині після повстання у березні 1921 р. після двого переслідуювани комуністів білими бандами буржуазії та соціал-демократів — перебівають Пауль Леві та “лівій” Фрідланд до соціал-демократії, підплекаючи її офензиву проти комуністів. У Франції дезертирують Суварін і Ко у табор буржуазії в той мент, коли вона саме задумує велике переслідування комуністів, що знавцями поєсти боротьбу проти мароканської війни, і т. д.

Союзники.

А теперішні “ліві” у комуністичних партіях в різних країнах? Що ситуація у теперішньому моменті є особливою ваги, то про це немає двох думок. Наймогутніший буржуазий, а саме англійський, загрожуює в її пануванню англійський пролетаріат. Пору як найуспішніше допомагає радянській пролетаріат, і тому англійська буржуазія почала люту офензиву проти Радянського Союзу. Що цю офензиву не можна у кожний момент вести по-євним засобами, то цю це шкідить? У такій ситуації міжнародний меншовизм — це найдоцільніша зброя. І хоч, це безглузде та банальне, та вони кричать: “Радянський Союз, диктатор у Кремлі загрожують світовій революції!” Це ми чуємо щодня і з табору “лівого” опозиції в різних секціях Комінтерну, і з табору меншовизмів, що раз-у-раз “доказують”, що у Радянському Союзі будуть тільки соціалізм, а капіталізм, Си-

туація дуже цікава: англійська буржуазія з Чорчилем на чолі доказує, що радянський уряд загрожуює капіталізму, тому, що він допускає, щоб радянські робітники збрали гроші для англійських страйкерів, і вона через це домагається повалити цього уряду. А її союзники та допомогачі соціал-демократи і наші “ліві друзі” дькакують, що цей самий радянський уряд “зраджує” соціалізму та “будує капіталізм”, і доходить з англійською буржуазією до одного висновку: “Цигана треба поєвити”.

Чого вони бояться.

Але ж ситуація цікава і з іншого погляду. Становище буржуазії у капіталістичних країнах робиться що раз важче. В Англії ми бачимо великі страйки руху, що де-далі загрожують господарці краю, у Франції фінансова криза величезних розмірів з постійними кризами уряду, те саме бачимо в Бельгії. У Німеччині господарська криза витворює постійну армію безробітних, захопили третю частину всього робітництва; у Польщі, в Австрії та майже всіх капіталістичних країнах та сама безнадійна ситуація. До того що-раз більше лівнина робітничих мас. Скрізь міцніють та збільшуються комуністичні партії. Що-раз більше робітничих мас, що пробуджуються, йде за комунізмом. Це знову це велика робітничая делегація з Німеччини до Радянського Союзу. Ця делегація складається з уповноважених соціал-демократичних робітничих мас, що видають “благодать” капіталізму та хочуть познайомитися з робітниками при будівництві соціалізму. І в цей момент наші “ліві друзі” гублять довіру до своєї власної справи та дезертирують з революційного фронту.

Кавський випередив “лівих”.

Чи ці “лівнина” наших ультра-лівих є “революційна петерблячка”? Ми не гадаємо! Коли в Німеччині вплив комуністів що-раз меншав, коли голоси виборців на против одного року впади з 4-мільйонів на 1.8 мільйонів, коли наш вплив у професійних спілках був рівний нулю, то ці оборонці шаблону не кричали: “Комунізм в небезпеці!” Теперішні, коли широкі робітні маси у капіталістичних країнах зближуються до комунізму, коли в Німеччині у великій кампанії за вилавлення клявіш пішло за комуністами 15 мільйонів, коли у Чехословаччині у кампанії проти мита тож йшли широкі робітничі маси за комуністичною партією, коли в Англії робітничі захоплюються великою симпатією для радянської акції солідарності, коли, нарешті, в

Радянському Союзі ми бачимо перші білі успіхи соціалістичного будівництва у тому, що соціалізована промисловість, що-раз розширюється, коли у капіталістичних країнах промисловість де-далі розпадається — то саме у цей момент “відкривають” наші “ліви критики”, що комунізм “загрожує” революцію. Біда тільки, що це “відкриття” приходить надто пізно. Адже його зробив Кавський вже кілька років тому назад.

“Права” й “ліва” — на одну лудку.

Ще одно, у чому теперішня опозиція подібна до всіх попередніх опозицій в наших краях. Всі опозиції, чи вони виходили себе правими чи лівими, сходяться в одному, а саме в тому, що вони звертають свій удар проти існування радянської влади. Це очевидно. Радянська влада є ядро всесвітнього революційного руху. Хто веде опозицію проти цього руху, той мусить виступати проти його сильнішої опозиції, радянської влади. Ренегат Леві почав тим, що він домагався, щоб комуністичну партію зробили незалежно від Москви, Бордіга (Італія) в союзі з Кау-ковим, Корнелієм, Рут Фішер, Масловим та Урбаном домагалися, щоб “російське питання” поставити на денний порядок. Цього домагалися теж і російські опозиції.

“Права” чи “ліва” опозиції — це для нас є тепер загадка. Бо що-ж відігравали ніш Кавський від Корна, чи Каша від Чорчила? Тільки фразеологія — не розбіжність в принципальних поглядах на істотність річей. Так і в Радянському Союзі. Вихайні лише платформи Медведєва. Він добавує “рятунок” комунізму в ліквідації соціалістичних елементів господарства та комуністичних партій в світовому масштабі. Чим відрізняється ця “робітничая опозиція” від інших

опозиційних груп? Чи вона се-бе чим небуд відежуєвала від явних ліквідаторів? Аж ніяк! Навпаки, вони кажуть, що тільки деякі фальшиві погляди тих ліквідаторів треба змінити. Маслов та Урбан підкреслюють, що вони цілком погоджуються з “зінградською опозицією” та з російською “робітничою опозицією”. Ця російська опозиція, що з нею погоджуються німецькі “ліви”, стоїть під проводом опозиціонера з 1923 р., і для нього ті самі Маслов, Рут Фішер та Урбан не знаходили доволі гострих слів, щоб його засудити. Учора опозиція, сьогодні друзі — не розберіть! Що така неоднорідна та заплю-тана в суперечностях опозиція не може виконувати ніякого впливу на маси, це тільки між ними.

Комуністичні партії набирають сили.

Теперішня опозиція в Комінтерні, ота, що виявляється як найкраще в міжнародному масштабі — це симптом кризи зросту всесвітнього революційного руху. Комуністичні партії, що перед кількома роками були маленькими, непоказними групами та гуртками у загальному робітничому руху, починають перетворюватися у масові партії. Гуртки вимагають тепер далекосяжний політичний вплив широких робітничих мас. Так само, як тоді, коли більшовики готувались переобрітати владу, одна частина проводила спантеличалася цим завданням і дезертирувала від своїх комуністичних обов'язків, так цей факт повторюється і тепер, в хвилину, коли перед низкою комуністичних партій стоїть ті самі завдання. Отже опозиція це не ознака “запнепад” та “кінця” більшовизму, як то тріумфом голостяє наші вороги, це тільки ознака підйому та збільшення завдань, що стоїть перед рухом, рухом, що мусить привести до перемоги.

Г. Ревель.

СУЧАСНА ТУРЕЧЧИНА.

(За Л. Левитським.)

Стара Туреччина вмирає, а народжується нова. Вона виявляється з кінців султанів і починає відраджуватися у всіх галузях свого економічного, політичного й культурного життя. Старі традиції домодяться в цілі основі.

Скасовано віковичу чадру, що закривала лице жінки, запроваджується одностатевий султанат, каліфат, це свого роду мусульманське “панство” — відкинено геть. Країна набула не тільки зовнішнього європейського вигляду, але й зазнала глибоких внутрішніх реформ. Переведено земельну реформу, туркизацію, а навіть пригтовляються до прийняття латинської азбуки. Султани, та-реми, одаліски, євнухи — все

це пішло в п'ятому вікві й стає матеріалом для казки, легенди, в Туреччині майже до 18-го століття; література, крім театро-логічної, не існувала. Турки, що весь час білили з Європою та Арабами, а навіть доходили до мурів Відня, володіли шаб-люкою краще, чим пером. До 18. століття цілі сідане писемство було під впливом перської поезії Гафіза та Фердузі. 50-літ тому назад почала народжуватися турецька література і за той час багато поступила. Тепер турецька література починає цвісти.

Найбільш за інші галузі розвинуто в Туреччині журналістику. Видається чимало щоденних газет різноманітних

напрямків. Окрім турецької преси видається низку газет та журналів англійською, французькою, грецькою й вірменською мовами. Турецькі видання найбільше зосереджено в Стамбулі, культурному центрі цілої республіки. Далі йде Ан-гора, сучасна столиця, де ви-дають такі газети: “Хакімет-Міліе”, орган уряду; “Ені-Гюн”, орган лівих комуністів; “Себ-ля-Ришад”, пан-ісламський орган. В Стамбулі виходить “Та-нін”, що стоїть в опозиції до комуністів; “Ікдам”, що орієнтується на центральні державні і комерційний відділок; “Акс-шам”, вечірня турецька газета з мусаватським напрямком, ворожа до С.Р.С.Р.

Народні турецькі театри є в Стамбулі, Смирні й по інших містах. Власне кажучи, це є сполучення театрів з кавярнями, в яких ви сидите за столиком і дивитесь на звычайну сцену з куртиною й т. ин.

Песи переважно комедійно-го змісту. Приємно вражає надзвичайно легкій та здоровий гумор. Серед комиків трапляються інколи великі майстри цієї справи, не гірші від своїх європейських братів. Що торкається театр-мистерій, то вони відбуваються на вільному повітрі десь на майдані анатолійських містечок, при чому участь бере населення. Тепер такі видовища дуже рідко зустрічаються.

Коран (святий книга магометан) не дозволяє також робити малюнків живої природи й це-ре те турецьке образотворче мистецтво за минулі часи дуже бліде. Єдиними зразками цієї галузі мистецтва треба вважати вникти до віршів корану та декілька портретів султана. З новітніх художників вже су-часного напрямку відомі Ха-міль-паша та Хамді-бей. Оби-два видатні, талановиті май-стри і на їх творчє зростає нова школа.

В більшості образотворчє мистецтво Туреччині обмеже-но орнаментико будівництвом. Знамениті турецькі архітек-тори Мима-Синан й Касим були виключними майстрами. Їхня творчість — це грандіозні ме-четі Андрианополю та Стамбу-лу, наприклад. Фаті, Сулейма-ні та Валиде, Турецьку архіте-ктуру характеризує сміливість будови бань, своєрідність ме-жетової мармурової орнамен-тики та високі струнки мінаре-ти, що відрізняє її від архіте-ктури арабської, яка дає нам зразки присадкуватих важких мечетей.

Треба сказати ще кілька слів про нову турецьку архітектуру, яка відома також під назвою мавританського ренесансу. На її засадах архітект Скрейз-бей дав шедевр мистецтва — іде-альної краси мечеті, а особливо палати Долма-Бахче, Чагаран й Бейлербейлі.

Зараз відроджена молода Тур-ецчина починає, як і Україна, творити свою власну культуру.

З МІЖНАРОДНОГО РОБІТНИЧОГО РУХУ

ВІДОЗВА ВІКОНЬОРА ПРОФ ІНТЕРНУ ПРО ДОПОМОГУ МАЙНЕРАМ.

Виконавче Бюро Профінтерну у відозві про страйк англійських майнерів визнає:

— Допоможіть англійській федерації майнерів боротися проти капіталу, що намагається скасувати 7-годинний робітничий день і накинути англійським робітникам, голодні ставки заробітної платні! Не допустіть до цього! Допомога ваша тепер потрібна, ніж коли інше.

Всі на підтримку англійських майнерів!

КОНФІСКУЮТЬ КОМУНІСТИЧНІ ВІДОЗВИ.

З Калькути, Індії, повідомляють, що уряд наказав конфіскувати в Індії відозву ком-партії Індії про скликання кон-гресу. Уряд каже, що відозва є бунтарського духа. Цей пуста-лок уряду уважають за поча-ток наступу проти індуських комуністів.

ПЕРЕМОГА РОБІТНИКІВ.

В Японії скінчився перемо-гою страйк робітників музич-ної індустрії, який тривав від квітня. Такамо закінчився пе-ремоєю страйк докових ро-бітників та бавовняної інду-стрії.

ЗАКРАФОННА МОЛОДЬ ДО РАДЯНСЬКОГО СОЮЗА.

На міжнародній юнацькій день до С.Р.С.Р. прибудуть де-легатції робітничої молоді від Англії, Італії, Голландії. Чека-ють також делегатції робітничої молоді з Чехословаччини, Польщі та Франції. В осени прибуде делегація робітничої молоді Японії.

ДЕМОНСТРАЦІЇ ПРОТИ БІЛОГО ТЕРОРУ.

40: серпня відбулися по всіх районах Берліну великі де-монстрації, що їх влаштував МОДР на знак протесту проти білого терору та за звільнен-ням політичних в'язнів. В сут-ничках поліції з демонстран-тами ранєво 20 осіб.

ПРОТИ ФРОНТОВИКІВ.

В Німеччині почався загаль-ний наступ протії буржуазної преси проти робітничих відді-лів, знаних, як червоних фронт-овиків. Фашистські організа-ції також стали до послуг поліції.

СТРАЙКИ В ЛИТВІ.

Страйковий рух, що почав-ся ще в травні, після поражки клерикалів при виборах до союму, не втихає. Саме тепер відбувається ряд страйків в рай-онах Маріямполя.

З ПОЛЯ НАУКИ Й ТЕХНІКИ.

ЕЛЕКТРО-АВТОМОБІЛЬ.

Коло Нью Йорку випробова-но перший електро-автомобіль, тоб-то автомобіль, що має не бензиновий, але електричний мотор. Новий автомобіль ді-стає електричну зарядку від а-кумуляторної батареї. Цей зар-ядки вистарчає на певну скізькість кілометрів.

Своєю силою й швидкістю новий автомобіль на багато пе-рещище звичайні автомобілі. Цей винахід може викликати великі зміни в автомобільній справі.

ЕЛЕКТРОФИКАЦІЯ НА ЗАХОДІ.

Одною з найбільш електри-фікованих країн є тепер Нор-вегія, де 75 відсотків люд-ности користується електрикою. Дуже поширено електричні двигуни в сільському госпо-дарстві в Швеції, Данії, Голля-ндії та Франції.

В Каліфорнії сільсько-госпо-дарська електрофікація дає найбільший прибуток. Це по-являється широким вживанням на фармах штучного зрошення, для якого потрібно досить ба-гато електричної енергії.

У Швейцарії електричною е-нергією користується аж 90

відсотків людности. Цьому сприяє те, що Швейцарія має дешеву гідроелектричну (во-дну) енергію.

ОХОРОННІ МАСКИ ДЛЯ МАЙНЕРІВ.

Отруєння, що трапляється в майнах через скликання вугля-ного газу сприяє тяжке не-здаття людини. Винайденний не-давно апарат, що являє собою протигазову маску, з довгою трубкою, що входить у особли-вий посуд, приладований на по-єї людини. В посуді тому — хемічна мішанина, що не про-пускає отруйних газів і очищає повітря. Таким апаратом у за-хідній Європі користуються всі майнери, коли працюють у не-безпечних місцях.

БЕЗХВОСТИЙ АЕРОПЛЯН.

Англійський авіатор капітан Гол винайшов безхвостого ае-ропльана, на якому він уже пробував літати й мав гарний успіх.

Над винаходом цим він працював понад 3 роки. Цей аеро-пльан має ту перевагу, що він стійкийши й виключає небезпе-ку втратити контролю на ве-ликій височині.

І. Ю. КУЛІК.

СУЧАСНА УКР. ЛІТЕРАТУРА Й УГРУПОВАННЯ В НІЙ.

(Продовження.)

Микола Хвильовий пише: в “Електричний вік”, де молитесь:

Отче наш — електричної системи віку!
На твоїх крисцевих віях
Запеклася майбуття слюза

Да буде твоєю непохитна воля

Там —
На землі,
Як тут —
В заводі.

...На димарях похмурого заводу
І на полях, в шматках крові —
Читаю заповіт.

(“Жовтень”.)

Володимир Сосюра захопаний в завод біль-ше ніж у життя:

Заводе, тату мій!... мов блаудний син до тебе
Вернувся знову я з благанням на вустах.

каже він в поемі “1917 рік”.

І взагалі, завод, шахта, праця, загострена класова боротьба, — постійні мотиви творчості цього поета:

Роздули ми горно, ще нерухоме вчора.
І ковала зорний спів до праці дзвінкою зве.

І ніби дим замерз над золотим заводом.
Ми на роботу йдем.

Там де шахти роспестерди
Темні крила над селом...

Люде людей лише по руках пізнавали:
“Чи в мозолях, чи ні”.

Однажє, покинемо з прикладами й поверне-мо до того становища, яке переживала українська література в 1920—1922 рр.

Об'єднання письменників різних напрямків довкола “Шляхів Мистецтва” тривало не довго. Закінчення горажської війни й перехід до нової економічної політики — прискорили розпо-діл. Харківська група все більше прямивала до утворення справного пролетарського пи-сьменства й це не задовольняло тих письменни-ків, які тимчасово прилучились були до револю-ції, не розуміючи її пролетарського змісту. Першими відколотись від “Шляхів Мистецтва” футуристи й заснували свою організацію в Ки-їві — “Аспанфут” (Асоціацію Пан-Футуристів) і видали свої збірники — спочатку “Семафор у майбутне”, потім “Катафалк Мистецтва”. Там вони виявили своє анархічне ество й гостро виступили не тільки проти пролетарського мистецтва, але й проти мистецтва взагалі, проголошу-ючи, що мистецтво вмерло, його треба похова-ти, пролетаріатові воно непотрібне й т. ин. Цим вони виявили й свій зв'язок з старою буржу-азною культурою, бо саме буржуазне мистецтво вмерло, а вони, не розуміючи й не помічаючи виникнення пролетарського мистецтва, що йшло на зміну буржуазному, заперили, що взагалі вже не залишилося місця мистецької творчості в життю. В своїх виданях футуристи займались всякими безглуздими вибриками, незрозуміли-ми ані читачам ні самим авторам.

З “Аспанфуту” футуристи зорганізували друге об'єднання в Києві — “Комункульт”, яке мало своїм завданням ніби поширювати кому-ністичну культуру; обдурені цією привабливою назвою, в “Комункульт” вступали й деякі ши-рі революційні письменники, але верховодили й там футуристи — М. Семенко, Гео. Шкурупій, М. Бажан, Ю. Шпид та інші. Не можна відмо-вити цим футуристам мистецького хисту, але той хист вони марнували на дурниці, вибрики, замість обслуговувати інтереси пролетаріату.

Поруч з футуристами виникали й інші угру-повання письменників. В Києві-ж молода група письменників об'єдналася довкола виданого нею збірника (альманаха) “Гроно”. Ці письмен-ники не мали виразного програму, виявляли не-вирозні симпатії до революції й проповідували динамізм у мистецтві, тоб-то, як вони самі каза-ли, “рух, боротьбу, силу і нові гостро-яскраві образи зовнішнього миру”; пізніше ця група видавала в Катеринославі збірник “Вір Револю-ції”, а в Харкові — щось в роді журналу — “А-рена”. Поруч з тим в Києві гуртувалися символі-сти, неокласики й сила інших, дрібнішх груп, часом з яскраво-вистовленою дрібнобуржу-азною ідеологією. Бували випадки, коли ці дрібнобуржуазні письменники приєднувалися до аспанфутів, комункултів, динамістів, — бо

невирозний програм цих груп давав можли-вість і чужим революцій письменникам ужива-тися з напівреволюційними.

Цим пояснюється те, що де-які поети, які спочатку захоплювали революцію, від-ійшли частинно від неї пізніше й почали виступати проти одного з її завдань — утворен-ня пролетарської літератури? Справа в тім, що сама революція змінила свої форми; доки вона виступала у вигляді боїв, повстань, гора-жської війни, бурхливого віру — доти нею часом захоплювались просто неспокоїні, не-посидливі владі, навіть, як не розуміли її справ-ного ества: їх захоплював самий вир, самий процес боротьби. Коли-ж скінчилась гора-жська війна й почалося буденне будівни-цтво, головним чином на економічному фронті, — це будівництво вже не здавалося їм прив-абливим; вони виглядали вже надто звычай-ним для тих мрійників і примушувало їх вигаду-вати більш виразного програму, ніж будень револю-ції, й знову поглиблюватись в особисті пережи-вання й настрої. Розбрат у письменницьких колах тягнувся аж до утворення двох великих і міцних літературних об'єднань — “Плугу” й “Гарту”. Тоді він ушух, на жаль, лиш тимчасо-во.

(Далі буде.)

Товаришу Робітнику! Не забувай, що твоєю одинока газета в Канаді — “Українські Робітничі Вісти” — видається лише за твої гроші і інших таких самих, як ти. Памятай, що твоя газета від нікого не надіється помочі, лише від тебе. Тому присилай передплату і скільки змо-жеш на пресовий фонд.

ЧИ ВИ ВЖЕ ЧИТАЛИ

найновішу книжку відомого робітничого письменника М. ІРЧАНА

КАРПАТСЬКА НІЧ

Що недавно вийшла з друку? Якщо немає її ви самі, або виші знайомі, то поштаріться купити, а буде мати корисну книжку в хаті. Не тратьте вона вартости навіть тоді, як ви перешлете її. Це довша повість з воєнних часів в Галичині і з життя робітництва в Америці. Коли читаєте, то не можете так довог відірватися від книжки, доки не перечитаете до кінця.

Письменник М. Ірчан сам пережив війну і вірно описує всі ті стравні події в старому краю. Читаючи “Карпатську ніч” ви риночасно багато вчитесь і в найбільш приємний спосіб, бо ціла книжка написана незвичайно зрозумілою мовою. На-друкована вона на найкращому папері, оладнина з артистич-ним малюнком в двох кольорах.

Купіть, а ніколи не пожалу-єте! Розповсюдуйте सर्вєр цю книжку.

ЦІНА 50 ЦЕНТІВ ЗА КНИЖКУ. Замовлення з гринями посля-ти на таку адресу:

Ukrainian Labor News Cor. Pritchard & McGregor Winnipeg, Man.